

**INNOVATIVE FORMS OF EDUCATIONAL ACTIVITIES
IN THE PROCESS OF EDUCATIONAL ACTIVITY
IMPLEMENTATION AND IMPLEMENTATION
OF THE PRINCIPLE OF ACADEMIC FREEDOM
IN THE CONDITIONS OF TECHNICAL EQUIPMENT
OF HIGHER EDUCATION**

**ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ПРОВЕДЕННЯ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ
ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ Й РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ
АКАДЕМІЧНОЇ СВОБОДИ В УМОВАХ
ТЕХНІЧНОГО ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВИТИ**

Moroz Jurij¹

Zaliy Ruslan²

DOI: http://dx.doi.org/10.30525/978-9934-571-27-5_32

Abstract. The article covers innovative forms of carrying out of educational activities in the process of educational activity in the conditions of a technical institution of higher education. The term “academic freedom”, “innovative form”, “educational activity”, “innovative activity”, “study lessons”, “types of educational activities” are highlighted in terms of terminological certainty. The research reveals the peculiarities of the training of higher education graduates of technical specialties, for which it is important to master humanitarian disciplines, to formulate linguistic competencies and to study the fundamentals of rhetoric during educational activities. In the example of physical training sessions, the authors demonstrate a wide range of innovative forms of work, the use of which facilitates the activation of cognitive activity of students, is an important factor in the process of formation of valeological competence of young people, acts as a priority factor in the demonstration of fashion for a healthy lifestyle, motor activity,

¹ Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Physical Education, Sports and Health,
Poltava National Technical University named after Yuri Kondratyuk, Ukraine

² Senior Lecturer of the Department of Physical Education, Sports and Health,
Poltava National Technical University named after Yuri Kondratyuk, Ukraine

Innovative forms of educational activities in the process of educational...

recreation and recreation activity, amateur or professional sports, etc. The norms of the current educational law determine that the educational process in higher education institutions is carried out in the following forms: study lessons, independent work, practical training, control measures. The main types of training in higher education institutions are: lecture, laboratory, practical, seminars, individual classes, consultations. Therefore, the use of innovative forms of work with higher education graduates is carried out at lecture lessons, in the laboratory, and in the laboratory. As the discipline “Physical education” has a practical orientation, practical classes are envisaged for its mastering in the curricula of the technical specialties, during which the forms of group work, interactive exercises, pre-prepared simulation and role plays are used. The article concludes that the effectiveness of physical education classes for higher education students will be higher provided that the use of innovative forms of conducting educational activities in the process of educational activities is carried out, which contributes to the implementation of an important principle – the academic freedom of participants in the educational process.

The authors of the article propose to identify important prospective directions for further scientific researches: substantiation of the structural-logical scheme of studying humanitarian disciplines in the conditions of the technical institution of higher education with consideration of the key competences of the young person at each stage of their study; the disclosure of the methodical features of innovative forms of work that should be used in educational activities with students: “biennial”, “consulting”, “fresh”, etc.; studying the specifics of theoretical and methodological requirements for teaching humanitarian disciplines for higher education graduates of technical specialties in conditions of modern reform processes education system; studying the experience of other countries in the issues of formation of valeological competence and health-preserving culture of applicants of higher education; further studying, reviewing, approbation and introduction of innovative forms of work for the scientific circulation in order to form the valeological competence and healthcare culture of higher education graduates; conducting a pedagogical experiment on the effectiveness of using innovative forms of work, interactive techniques, training techniques during educational activities in a modern technical institution of higher education and implementation of the principles of academic freedom.

1. Вступ

Актуальними питаннями сучасного наукового дискурсу в контексті привабливості освітньої діяльності для здобувачів вищої освіти є підвищення рівня їхньої пізнавальної діяльності. Зменшення кількості аудиторного навантаження студента має наслідком не тільки зменшення обсягу навантаження викладача закладу вищої освіти, а й знижує можливість контролю за його навчальною, науковою, інноваційною діяльністю та можливість корекції цього процесу. Йдеться про зменшення кількісних показників та закономірне завантаження здобувача вищої освіти, котрий повинен самостійно опановувати значну кількість матеріалу. Наукові, науково-педагогічні, педагогічні працівники закладів вищої освіти здійснюють потужну діяльність щодо реалізації починань, передбачених нормами освітнього законодавства, використовують елементи дистанційного навчання, систематичне консультування, однак аудиторні заняття сприяють психологічній, інтелектуальній, морально-вольовій взаємодії, яка може бути позитивною лише за умови «живого» спілкування колективу учасників освітнього процесу.

В інших сферах життя суспільства та інших науках (менеджмент, маркетинг, публічне адміністрування та ін.) використання практичних занять, тренінгових прийомів та інтерактивних вправ, рольових ігор та проектної методики є вже традицією, а не новацією. Тому в освітній сфері є потреба в інноваційній діяльності, яка є важливим напрямком роботи науково-педагогічних працівників, закладів вищої освіти. Зважаючи на це, тематика інновації в освіті, вибору таких форм і методів навчання у процесі здійснення освітньої діяльності для здобувачів вищої освіти є актуальною й потребує теоретичного обґрунтування на предмет понятійного апарату, методології дослідження та правил проведення навчальних занять із використання інноваційних форм, методів, методик, прийомів навчання. Основним підсумком їхнього застосування мають стати високі рівні пізнавальної діяльності студентів та показників результативності навчання.

Мета, завдання, методологія дослідження. У статті висвітлюються інноваційні форми проведення навчальних занять у процесі здійснення освітньої діяльності в умовах технічного закладу вищої освіти. Розкриваються основні терміни, зокрема: «академічна свобода», «інноваційна форма», «освітня діяльність», «інноваційна діяль-

Innovative forms of educational activities in the process of educational...

ність», «навчальні заняття», «види навчальних занять». Дослідження розкриває особливості підготовки здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей, для яких важливим є опанування гуманітарних дисциплін, формування мовленнєвих компетентностей та вивчення основ риторики під час освітньої діяльності. На прикладі навчальних занять з фізичного виховання продемонструємо широкий спектр інноваційних форм роботи, використання яких сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, є важливим чинником у процесі формування валеологічної компетентності молодих людей, виступає пріоритетним фактором демонстрації моди на здоровий спосіб життя, рухову активність, дозвіллево-рекреаційну діяльність, заняття аматорським чи професійним спортом тощо.

Під час підготовки статті використовувалися методи аналізу правових норм (в руслі узагальнення й систематизації норм чинного освітнього законодавства), результати педагогічного експерименту, який триває (на базі Полтавського національного технічного університету імені Ю. Кондратюка).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нормативно-правову базу дослідження становлять норми чинного освітнього законодавства, викладені в Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту» [9-10]. Дослідниця Л. Ампілогова розкриває особливості проведення майстер-класів як форму поширення інноваційних педагогічних ідей [1]. У дисертаційному дослідженні О. Бондаренко висвітлюються особливості формування валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки [2]. Науковець В. Бурова обґрунтовує думку, що розвиток обдарованої особистості може здійснюватися засобами інноваційних технологій [3]. У наукових розвідках Н. Власенко аналізуються методики застосування інноваційних технологій на уроках фізичної культури [4]. Увагу І. Волощук привертають інноваційні технології у процесі керівництва науково-дослідницькою діяльністю студентів [5]. Використання інноваційних технологій у навчально-виховному процесі стало предметом дослідження Л. Габенко [6]. «Здоров'язберігаючий сторітелінг» як інноваційну форму роботи та методику його проведення обґрунтовує Р. Жалій [7]. Про «айстопінг» як форму інноваційної діяльності викладача та студента йдеться в публікації Т. Жалій [8]. Низка колективних публікацій присвячена використанню іннова-

ційних технологій на уроках та в позакласній діяльності, сучасному спорті [11-12]. В. Мокляк досліджує упровадження інноваційних технологій в освітній процес вищого навчального закладу [13]. У наукових розвідках Ю. Мороза йдеться про основні етапи становлення педагогічної думки в напрямку оздоровлення учнівської молоді та реалізацію принципу оздоровчої спрямованості фізичного виховання [14-15]. У статті Н. Москаленко висвітлюються науково-теоретичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні [16]. На прикладі вільної боротьби В. Яременко аналізує сучасні інноваційні технології підвищення ефективності процесу формування технічних дій у вільній боротьбі [20]. Низка проблем порушується в дослідженнях Г. Щекатунової, В. Ястреби та ін. [17-19; 21-23].

2. Поняття про інноваційні форми освітньої діяльності та їхня класифікація

Закон України «Про вищу освіту» чітко визначає, що освітня діяльність – діяльність закладів вищої освіти, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб [10].

Загальноприйнятим синонімом терміну інновація є нововведення. Альтернативними його визначеннями є: інновація (із пізньолатинської *innovatio* – оновлення, новизна, зміна) – це цілеспрямовані зміни, які вносять у середовище впровадження нові стабільні елементи, які викликають перехід системи з одного стану до іншого. Сьогодні є низка альтернативних визначень термінів «інновація», «інноваційна діяльність», «інноваційні форми, методи, прийоми, технології, методики». Окрема наука – педагогічна інноватика своїми завданнями має вивчення інноваційних процесів в освіті й вивчає процеси створення створення нового в системі освіти та педагогічної науки; сприйняття нового соціально-педагогічним співтовариством; застосування педагогічних новацій, а також система рекомендацій для теоретиків і практиків щодо пізнання інноваційних освітніх процесів та управління ними.

У контексті освітньої діяльності (складовими якої є навчальна, наукова, інноваційна) ми визначаємо інноваційну форму як таку організацію змісту освітньої діяльності, яка найбільш ефективно сприятиме засвоєнню результатів навчання. Відповідно до чинного освітнього законодавства результатами навчання є знання, уміння, навички,

Innovative forms of educational activities in the process of educational...

способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів [10].

Сучасні дослідники розрізняють інноваційні форми проведення навчальних занять та інноваційні форми активізації пізнавальної діяльності студентів. До останніх відносяться: ґрунтовна мотивація до вивчення дисципліни загалом та конкретної теми зокрема; апелювання до вже набутого соціального досвіду молодих осіб; використання рейтингової системи з бонусами й заохоченнями (покараннями) для студентів; використання анаграм, рівнянь, чайнвордів, кросвордів, дидактичних ігор; застосування інтерактивних методик; проведення заходів з урахування міжнародних, європейських, вітчизняних пам'ятних дат і святкових подій; персоніфікація й театралізація у ході навчальних занять та позааудиторних заходів із дисципліни та ін. [8, с. 80].

Нормами чинного освітнього законодавства визначається, що освітній процес у закладах вищої освіти здійснюється за такими формами: навчальні заняття, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Основними видами навчальних занять у закладах вищої освіти є: лекція, лабораторне, практичне, семінарське, індивідуальне заняття, консультація. Тому використання інноваційних форм роботи зі здобувачами вищої освіти здійснюється на лекційних заняттях, практичних, лабораторних [9-10]. Оскільки навчальна дисципліна «Фізичне виховання» має практичне спрямування, для її опанування в навчальних планах технічних спеціальностей передбачаються практичні заняття, у ході проведення яких застосовуються форми групової роботи, інтерактивні вправи, заздалегідь підготовлені імітаційні та рольові ігри.

Це видається надзвичайно важливим в руслі реалізації принципу академічної свободи як самостійності й незалежності учасників освітнього процесу під час провадження педагогічної, науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що здійснюється на принципах свободи слова і творчості, поширення знань та інформації, проведення наукових досліджень і використання їх результатів та реалізується з урахуванням обмежень, встановлених законом [10]. Тому забезпечення академічної свободи викладачів та студентів уможливується завдяки автономії закладу вищої освіти в розумінні його

самостійності, незалежності і відповідальності в прийнятті рішень стосовно розвитку академічних свобод, організації освітнього процесу, наукових досліджень, внутрішнього управління, економічної та іншої діяльності, самостійного добору і розстановки кадрів у межах, встановлених законодавством [10].

На нашу думку, найбільш узагальненим критерієм класифікації інноваційних форм навчальних занять може стати їхній поділ на матеріальні й процесуальні (за критерієм змісту інновацій, залежно від предмету їхнього спрямування). Якщо для групи матеріальних інновацій форм навчальних занять буде характерним присутнє нововведення зовнішнього прояву цієї інновації («айстопінг», «сторітелінг», «десант», «бульвар», «воркшоп», «букроссинг» та ін.), то для група процесуальних інноваційних форм буде спрямована на їхнє впровадження в освітню діяльність за допомогою конкретних методів, методик, прийомів їхньої реалізації.

Отже, поняття інновацій в освіті є багатограним та до кінця не вивченим, однак головним для відображення його змісту є нововведення, якісно кращі та відмінні від традиційних, усталених. Їхня мета – забезпечити вищі рівні показників результативності навчання та інтересу студентів до освітньої діяльності.

3. Методика проведення навчальних занять

з використанням інноваційних форм освітньої діяльності

У статті ми спробуємо описати методику проведення деяких інноваційних форм навчальних занять, які ми використовуємо в своїй практичній діяльності. Термін «здоров'язберігаючий сторітелінг» ми ввели в науковий обіг для позначення форми валеологічного заходу, спрямованого на популяризацію здорового способу життя та культури здоров'язбереження в студентському середовищі. Слово «сторітелінг» має англійське походження (storytelling – розповідання історій) і використовується для повідомлення цікавих ситуацій, історій, випадків із життя. Тому під час проведення «здоров'язберігаючого сторітелінгу» важливо здійснити підбірку таких фактів, які б демонстрували успіхи конкретної людини в спорті чи житті [7, с. 178].

Для прикладу, у формі сторітелінгу студенти можуть підготувати й презентувати найпростіші історії про відомих українських спортсменів, олімпійців, параолімпійців: «Україна має славні спортивні тра-

Innovative forms of educational activities in the process of educational...

диції. Скільки рекордсменів виховали її спортивні школи та секції. Завдяки важкій праці та наполегливості спортсменів Україна зайняла почесне місце серед інших спортивних держав. Хочемо розповісти про одну з найвидатніших спортсменок України, Яну Клочкову. Вона почала займатися плаванням з шести років. Ще з дитинства Яна показувала видатні результати з плавання. За свою спортивну кар'єру їй вдалося встановити 50 рекордів України. Вона двічі представляла нашу країну на Олімпійських іграх. Вперше Яна виграла дві золоті та одна срібну медаль у 2000 році у Сіднеї. Вдруге спортсменка завоювала дві золоті медалі у 2004 році в Афінах. У Сіднеї вона встановила світовий рекорд на дистанції 400 метрів та рекорд Європи на дистанції 200 метрів комплексним плаванням. За видатний талант плавчихи в народі її почали називати «золотою рибкою». Всі заслуги та нагороди навіть важко перерахувати. На жаль, спортивна кар'єра не триває довго. У 2008 році Яна покинула великий спорт. Проте її славетні досягнення назавжди залишаться в історії» [7, с. 190].

Методика проведення навчальних чи позааудиторних занять у формі сторітелінгів передбачає або підготовку викладача та його модерування під час заходу, або обговорення студентами заздалегідь підготовлених історій. Така форма може використовуватися як результат самостійної роботи здобувача вищої освіти та оцінюватися відповідно до встановлених у закладі вищої освіти нормативів. У випадку обговорення можливе використання таких прийомів як «SWOT-аналіз», «Метаплан», «ПРЕС», методу дилем, кейс-технологій тощо [8, с. 88]. Головною метою є не лише дискусія, яка може мати місце й буде спровокована в разі повідомлення резонансних життєвих історій, а висловлення власної думки, її аргументація, апелювання до соціального досвіду, розуміння тієї ситуації, в яку людина потрапила, її співпереживання.

Обов'язковою є підбірка якісних тем для опрацювання та обговорення історій. Ми пропонуємо студентам розповіді про чемпіона Параолімпіади в Лондоні та бронзового призера Параолімпіади в Ріо-де-Жанейро Руслана Катишева, котрий має лише 1/100 %зору, однак це не заважає йому жити повноцінним життям, здобувати нагороди, виховувати двох дітей. Зворушливою є історія звершень плавця Антона Коля, котрий із діагнозом ДЦП і артрогрипоз став дворазовим бронзовим призером Параолімпіади в Ріо-де-Жанейро з плавання на спині і

продовжує готуватися до наступних змагань. Розповідь про перемоги Єлизавети Мерешко не залишить байдужим нікого, адже хвора на церебральний параліч спортсменка, дебютантка Паралімпійських ігор виборола в Ріо одразу 4 золотих і 1 бронзову медаль (отримала другий результат серед усіх жінок-учасниць Паралімпіади). Спортсменка Лідія Соловійова (з діагнозом нанізм) стала кращою в пауерліфтингу, Ольга Свідерська (діагноз ДЦП) отримала нагороди з плавання... Таких історій дуже багато. Їхнє використання під час проведення сторітелінгів стане важливим матеріалом для роздумів про цінність життя, необхідність самовдосконалення, формування життєвих ідеалів та здорового способу життя й рухової активності.

Сьогодні вже завершилися Зимові Олімпійські ігри й розпочалися Параолімпійські ігри, де спортсмени-олімпійці впевнено тримають своє почесне призове місце. Тому варто розповідати історії життя спортсменів, останніми досягнення яких гордиться Україна.

Доречно обговорювати досягнення українських спортсменів за роки незалежності, варто гордитися легкоатлетами Сергієм Бубкою та Інессою Кравець, рекорди яких залишаються непорушними. Почуття гордості переповнюватиме усіх присутніх, коли буде повідомлена історія Оксани Баюл – першої олімпійської чемпіонки незалежної України з фігурного катання. Сьогодні історії українських спортсменів, їхні інтерв'ю, життєві історії доступні для вивчення та обговорення.

Важливими при відборі тематики є сучасні звершення ровесників студентів, полтавців, одногрупників. Сьогодні Полтавщина гордиться боксером Олександром Хижняком, котрий під час отримання чергової нагороди в Сочі звернувся до всіх присутніх українською мовою, студенти Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка мають значні здобутки на міжнародній арені з армспорту, пауерліфтингу, гирьового спорту, переможцями й призерами національних етапів змагань є черлідери, волейболісти, легкоатлети, плавці. Необхідними є історії полтавських майстрів спорту, заслужених тренерів, учасників Олімпійських ігор. Використання таких сюжетів формуватиме корпоративну культуру, сприятиме згуртованості студентів та спонукатиме їх до вдосконалення, фізичних навантажень і рухової активності.

Останнім часом до наукового обігу було введено термін «правовий айстопінг», щодо якого як ідентичний український відповідник

Innovative forms of educational activities in the process of educational...

використовується термін «правова зверниуважка». Під цим терміном Т. Жалій пропонує розуміти форму проведення правового заходу, яка використовується під час вивчення студентами історичних, правознавчих, інших гуманітарних дисциплін у закладі вищої освіти і походить від англійських слів eye stopper (дослівно – той, що зупиняє очі). То ж першою умовою проведення «правового айстопінгу» є вибір айстопера, тобто того, що буде привертати увагу. Айстоперами можуть бути колір, знаки, символи, фрази, які відображають ключові положення думки, ідеї, концепції, яка пропагується, вивчається, досліджується під час проведення заходу. Вибір айстопера залежатиме від тематики айстопінгів [8, с. 79].

Таку іноваційні форму проведення навчальних занять ми пропонуємо використовувати і під час опанування дисципліни «Фізичне виховання, оскільки обов'язковими умовами проведення «айстопінгу» є чітка відповідність теми і всіх прийомів, які використовуються, обраній формі (систематичне звернення уваги на обраний айстопер, логічний зв'язок матеріалу, який використовується, з обраним айстопером). Наприклад, під час проведення айстопінгу «Олімпійські цінності – понад усе» передбачається використання знакового Міжнародного олімпійського комітету у вигляді олімпійських кілець як айстопера. Під час заняття здійснюється його візуалізація на екрані мультимедійного пристрою, наочність на дошці, вправа «зобразимо символ» (студенти його відтворюють на папері), розгляд історії формування такого символу, його значення під час проведення спортивних змагань сучасності.

Методичними особливостями проведення айстопінгів є те, що айстоперами можуть стати емблеми (закладу освіти, громадської організації, футбольного клубу, Національного олімпійського комітету, федерації).

Ключовим у проведенні айстопінгу є акцент на ідею, положення, думку, концепцію. Її багаторазове підсилення завдяки використанню айстопера сприятиме засвоєнню знань, прищепленню вмінь та значному виховному потенціалу заходу.

У разі проведення навчального заняття як «айстопінгу» його структуру буде стандартною та включатиме вступну частину з поясненням форми заняття та його завдань, мотивації й актуальності проблеми. Під час основної частини заняття буде здійснено розгляд теми та на

кожному зі смислових та логічних періодів «зверниуважки» буде зроблено акцент на айстопер, підбито підсумки невеликих за обсягом інформативних блоків.

Інноваційною формою проведення навчального заняття є «PR-акція». Головним під час проведення такого заняття є популяризація ідеї, досягнень, будь-якого явища, процесу з якоюсь конкретною метою. Тому проведення таких «PR-акцій», «PR-прийомів» має на меті поширення інформації про заклад вищої освіти, факультет, кафедру, спеціальність тощо. Так, вивчення модулю «Спортивні ігри» в технічному університеті (з досвіду роботи кафедри фізичного виховання, спорту і здоров'я людини) розпочинається з розгляду теоретичних засад. Тому доцільно розглянути види змагань різних рівнів зі спортивних ігор, які проводяться на рівні області, країни, Європи, світу та особливості проведення олімпійських, паралімпійських, дефлімпійських ігор. На особливу увагу заслуговують досягнення українських команд на змаганнях різних рівнів, команди, які мають досягнення й функціонують на рівні області, міста, здобутки полтавських команд, тренерів, спортсменів. Безумовним стимулом для студентів є популяризація здобутків команд Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка, студенти-спортсмени якого мають високі досягнення в різних видах спорту, зокрема в настільному тенісі, пауерліфтинзі, легкій атлетиці. Використовуючі різні засоби навчання та різноманітні прийоми («спіч», «брифінг», «медіа») студенти демонструють такі потужні здобутки колективу.

Використання інноваційних форм проведення навчальних занять сприяє формуванню валеологічної компетентності здобувачів вищої освіти. У цьому руслі в процесі формування валеологічної компетентності студентів технічних вишів України при вивченні спортивних ігор, варто акцентувати увагу, що спортивні ігри – це важливий засіб для прищеплення знань, умінь та навичок з конкретної спортивної гри, ґрунтовної мотивації до занять фізичною культурою і спортом, активної рекреаційної та рухової діяльності молоді. Порівняно нові види спортивних ігор (пляжні гандбол, футбол, волейбол) привертають до себе увагу студентів під час їхнього відпочинку, а тому знання про правила гри, розміри майданчиків, кількість гравців є необхідними для організації активного відпочинку. Рівень сформованості валеологічної компетентності студентів у технічному університеті залежить від

низки факторів, визначальним серед яких все ж є злагоджена роботи викладацького складу, добре спланована й зорганізована робота з фізичного виховання у ході навчальних занять та позааудиторної діяльності [7, с. 190]. Формування валеологічної компетентності студентів технічних ВНЗ України здійснюється у ході професійно-прикладної фізичної підготовки (навчальна програма з фізичного виховання в технічних вишах включає, як правило, такі змістові модулі: «Спортивні ігри», «Гімнастика», «Легка атлетика») та в ході позааудиторної діяльності (секції, змагання, використання інших засобів фізичного виховання: туризм, рухливі ігри та ін.), але з обов'язковим застосуванням інноваційних форм навчальних занять студентів.

4. Висновки і перспективи подальших досліджень

Отже, використання інноваційних форм роботи, метою яких є формування валеологічної компетентності студентів в умовах закладу вищої освіти, є важливою для сучасних досліджень. Під час вивчення низки валеологічних дисциплін та в процесі професійно-прикладної фізичної підготовки відбувається залучення студентів до роботи з пошуку історій із життя спортсменів минулого чи сучасності, ровесників, спортсменів-аматорів, параолімпійців та ін. «Здоров'язберігаючий сторітелінг», айстопінг та інші інноваційні форми навчальних занять мають значний позитивний психологічний аспект під час окреслення проблем людини та пошуку виходу з них, адже власний приклад у житті та спорті надзвичайно важливий для молодшої людини, характер і цінності якої перебувають на етапі формування.

І хоча поняття інновацій в освіті є багатогранним та до кінця не вивченим, однак головним для відображення його змісту є нововведення, якісно кращі та відмінні від традиційних, усталених. Їхня мета – забезпечити вищі рівні показників результативності навчання та інтересу студентів до освітньої діяльності. У статті ми доводимо, що найбільш узагальненим критерієм класифікації інноваційних форм навчальних занять може стати їхній поділ на матеріальні й процесуальні (за критерієм змісту інновацій, залежно від предмету їхнього спрямування). Якщо для групи матеріальних інновацій форм навчальних занять буде характерним посутнє нововведення зовнішнього прояву цієї інновації («айстопінг», «сторітелінг», «десант», «бульвар», «воркшоп», «букроссинг» та ін.), то для група процесу-

альних інноваційних форм буде спрямована на їхнє впровадження в освітню діяльність за допомогою конкретних методів, методик, прийомів їхньої реалізації. Констатуємо, що ефективність занять із фізичного виховання для студентів технічного закладу вищої освіти буде вищою за умови використання інноваційних форм проведення навчальних занять у процесі здійснення освітньої діяльності, що сприяє реалізації важливого принципу – академічної свободи учасників освітнього процесу.

Перспективними напрямками подальших наукових пошуків вважаємо такі:

- обґрунтування структурно-логічної схеми вивчення гуманітарних дисциплін в умовах технічного закладу вищої освіти із розглядом ключових компетентностей молодшої особи на кожному з етапів їхнього вивчення;

- розкриття методичних особливостей інноваційних форм роботи, які доцільно використовувати в освітній діяльності зі студентами: «біенале», «консалтинг», «фреш» тощо;

- вивчення специфіки теоретико-методичних вимог до викладання гуманітарних дисциплін для здобувачів вищої освіти технічних спеціальностей в умовах сучасних процесів реформування системи освіти.

- вивчення досвіду інших країн в питаннях формування валеологічної компетентності та здоров'язберігаючої культури здобувачів вищої освіти;

- подальше вивчення, розгляд, апробація та введення в науковий обіг інноваційних форм роботи для формування валеологічної компетентності та здоров'язберігаючої культури здобувачів вищої освіти;

- проведення педагогічного експерименту на предмет ефективності використання інноваційних форм роботи, інтерактивних методик, тренінгових прийомів під час освітньої діяльності в умовах сучасного технічного закладу вищої освіти та реалізації принципів академічної свободи.

Список літератури:

1. Ампілогова Л. П. Майстер-клас як форма поширення інноваційних педагогічних ідей [Текст] / Л. П. Ампілогова, В. В. Зибіна // Управління школою. – 2012. – № 16-18. – С. 88 – 94.

2. Бондаренко О. М. Формування валеологічної компетентності студентів педагогічних університетів у процесі професійної підготовки. : Дис... канд.

наук: 13.00.04 – К, 2008 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/344325.html>.

3. Бурова В. Розвиток обдарованої особистості засобами інноваційних технологій [Текст] / В. Бурова // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2017. – № 3. – С. 14 – 16.

4. Власенко Н. В. Інноваційні технології на уроках фізичної культури [Текст] / Н. В. Власенко // Фізична культура в загальноосвітніх школах: проблеми та перспективи : зб. наук. праць : матеріали регіон. наук.-метод. семінару, 15 квіт. 2014 р. / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка, Ф-т фіз. виховання, Каф. теорет. – метод. основ викл. спорт. дисциплін. – Полтава, 2014. – С. 12 – 18.

5. Волощук І. Використання інноваційних технологій у керуванні науково-дослідницькою діяльністю студентів [Текст] / І. Волощук // Витоки педагогічної майстерності : зб. наук. праць / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка ; гол. ред. М. І. Степаненко. – Полтава, 2016. – Вип. 17. – С. 40 – 46.

6. Габенко Л. Використання інноваційних технологій у навчально-виховному процесі [Текст] / Л. Габенко // Психолог. – 2015. – верес. (№ 17-18). – С. 43 – 47.

7. Жалій Р.В. «Здоров'язберігаючий сторітелінг»: поняття, методика застосування в процесі формування валеологічної компетентності // Гуманітарний вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка : зб. наукових праць [ред.кол., гол. ред. Л.М. Рибалко]. – Полтава : ПолтНТУ імені Ю. Кондратюка. – 2017. – Вип II. – С. 189 – 198.

8. Жалій Т.В. «Правовий айстопінг»: методика використання в процесі вивчення гуманітарних дисциплін // Гуманітарний вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка. – 2017. – Вип. II. – С. 78 – 87.

9. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

10. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. – [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

11. Інноваційні технології на уроках та в позакласній діяльності [Текст] / Т. В. Височанська, В. С. Коваль, Г. В. Конончук, О. С. Місюра // Біологія. – 2017. – № 1/2. – С. 2 – 32.

12. Кашуба В. Инновационные технологии в современном спорте [Текст] / В. Кашуба // Спортивный вісник Придніпров'я. – 2016. – № 1. – С. 46 – 57.

13. Мокляк В. Упровадження інноваційних технологій в освітній процес вищого навчального закладу [Текст] / В. Мокляк // Дидакал. Упровадження інновацій як чинник єдності педагогічної теорії та освітньої практики : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (20-21 листоп. 2012 р.) / Полтав. нац. пед. ун-т імені В. Г. Короленка. – 2013. – № 13. – С. 181 – 183.

14. Мороз Ю.М. Історія становлення педагогічної думки в напрямку оздоровлення учнівської молоді // Молода спортивна наука України: збірник наукових праць XVI наукової конференції (27-29 березня, 2014 р.) / Мороз Ю.М., Остапов А.В. – Львів: ЛДУФК, 2014. – С. 121 – 135.

15. Мороз Ю.М. Принцип оздоровчої спрямованості фізичного виховання / Ю.М. Мороз. // *Materialy IX mezinarodni vedecko-praktika conference "Dny Vedy – 2013"*. – 27 brezen – 05 dubna 2013 roku. – Dil 18: Pedagogika. – Praha, Publishing House "Education and Science" s.r.o. – С. 87 – 91.

16. Москаленко Н. Науково-теоретичні основи інноваційних технологій у фізичному вихованні [Текст] / Н. Москаленко // *Спортивний вісник Придніпров'я*. – 2015. – № 2. – С. 124 – 128.

17. Штефан Л. Проблема класифікації педагогічних інновацій [Текст] / Людмила Штефан // *Новий колегіум*. – 2009. – № 6. – С. 48 – 55.

18. Щекатунова Г. Впровадження педагогічних інновацій як механізм ефективного розвитку загальноосвітнього навчального закладу [Текст] / Ганна Щекатунова // *Рідна школа*. – 2010. – № 6. – С. 23-26.

19. Щекатунова Г. Моніторинг педагогічних нововведень [Текст] / Ганна Щекатунова // *Рідна школа*. – 2009. – № 4. – С. 14 – 17.

20. Яременко В. Сучасні інноваційні технології підвищення ефективності процесу формування технічних дій у вільній боротьбі [Текст] / В. Яременко // *Спортивний вісник Придніпров'я*. – 2015. – № 3. – С. 172 – 174.

21. Ярмошенко О. Са-Фі-Дансе. Інновації в роботі інструктора з фізкультури [Текст] / О. Ярмошенко // *Дитячий садок*. – 2015. – трав. (№ 9). – С. 7 – 9.

22. Ястребова В. Методологічні засади інноваційної моделі закладу освіти ХХІ століття [Текст] / В. Ястребова // *Рідна школа*. – 2016. – № 2-3. – С. 26 – 31.

23. Ястребова В. Науково-методичне забезпечення інноваційних процесів у післядипломній педагогічній освіті [Текст] / Валентина Ястребова // *Імідж сучасного педагога*. – 2009. – № 8-9. – С. 55 – 57.

References:

1. Ampilohova L. P. (2012) Maister-klas yak forma poshyrennia innovatsiinykh pedahohichnykh idei [Master class as a form of dissemination of innovative pedagogical ideas]. *Upravlinnia shkoloiu*, no. 16-18, pp. 88 – 94.

2. Bondarenko O. M. (2008) *Formuvannia valeolohichnoi kompetentnosti studentiv pedahohichnykh universytetiv u protsesi profesii noi pidhotovky* [Formation of valeological competence of students of pedagogical universities in the process of professional training] (PhD Thesis), Kyiv: Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine.

3. Burova V. (2017) Rozvytok obdarovanoi osobystosti zasobamy innovatsiinykh tekhnolohii [Development of gifted personality means of innovative technologies]. *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, no. 3, pp. 14 – 16.

4. Vlasenko N. V. (2014) Innovatsiini tekhnolohii na urokakh fizychnoi kultury [Innovative technologies in physical education lessons]. *Proceeding of the Fizychna kultura v zahalnoosvitnikh shkolakh: problemy ta perspektyvy (Ukraine, Poltava, April 15, 2014)*, Poltava: PNP, pp.12-18.

5. Voloshchuk I. (2016) Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u keruvanni naukovo-doslidnytskoiu diialnistiu studentiv [Use of innovative technologies in the management of students' research activities]. *Vytyky pedahohichnoi maisternosti*, vol. 17, pp. 40 – 46.

6. Habenko L. (2015) Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u navchalno-vykhovnomu protsesi [The use of innovative technologies in the educational process]. *Psykholog*, no. 17-18, pp. 43 – 47.

7. Zhaliy R.V. (2018) “Zdorov“yazberihayuchyy storitelinh”: ponyattya, metodyka zastosuvannya v protsesi formuvannya valeolohichnoyi kompetentnosti [“Health-saving Stoteling”: concept, method of application in the process of forming valeological competence]. *Humanitarnyy visnyk Poltavskoho natsional'noho tekhnichnoho universytetu imeni Yuriya Kondratyuka*, vol. 2, pp. 189 – 198.

8. Zhaliy T.V. (2018) “Pravovyy aystopinh”: metodyka vykorystannya v protsesi vyvchennya humanitarnykh dystsyplin [“Legal astoping”: a method of use in the study of humanities]. *Humanitarnyy visnyk Poltavskoho natsional'noho tekhnichnoho universytetu imeni Yuriya Kondratyuka*, vol. 2, pp. 78 – 87.

9. Zakon Ukrainy “Pro osvitu” (05.09.2017) [Law of Ukraine “On Education”]. *Site of the Verkhovna Rada of Ukraine*, Available at: (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>) (accessed 11.02.2018).

10. Zakon Ukrainy “Pro vyshchu osvitu” (01.07.2014) [Law of Ukraine “On about higher Education”]. *Site of the Verkhovna Rada of Ukraine*, Available at: (<http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>) (accessed 11.02.2018).

11. Vysochanska T.V., Koval V.S., Kononchuk N.V., Misiura O.S. (2017) [Innovative technologies at lessons and extracurricular activities]. *Biologiya*, no. 1/2 pp. 2 – 32.

12. Kashuba V. (2016) Ynnovatsyonne tekhnolohyy v sovremennom sporte [Innovative technologies in modern sport]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovya*, no 1, pp. 46-57.

13. Mokliak V. Uprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii v osvittii protses vyshchoho navchalnoho zakladu [Implementation of innovative technologies in the educational process of higher educational institutions]. *Proceeding of the Uprovadzhennia innovatsii yak chynnyk yednosti pedahohichnoi teorii ta osvittnoi praktyky (Ukraine, Poltava, November 20-21, 2012)* Poltava: PNP, vol. 13, pp. 181 –183.

14. Moroz Y.M. (2014) Istoriia stanovlennia pedahohichnoi dumky v napriamku ozdorovlennia uchnivskoi molodi [History of the formation of pedagogical thought in the direction of improving the student's youth]. *Proceeding of the Moloda sportyvna nauka Ukrainy: zbirnyk naukovykh prats KhVI naukovo konferentsii (Ukraine, Lviv, March 27-29, 2014)*, Lviv: LDUFK, pp. 121 – 135.

15. Moroz Y. M. (2013) Pryntsyp ozdorovchoi spriamovanosti fizychnoho vykhovannia [Principle of health improvement of physical education]. *Proceeding of the Dny Vedy – 2013 (Czech Republic, Praha, March 27, 2013)*, Pedagogika, Praha: Publishing House “Education and Science” s.r.o., pp. 87 – 91.

16. Moskalenko N. (2015) Naukovo-teoretychni osnovy innovatsiinykh tekhnolohii u fizychnomu vykhovanni [Scientific and theoretical foundations of innovative technologies in physical education]. *Sportyvnyi visnyk Prydniprovya*. no. 2, pp. 124 – 128.

17. Shtefan L. (2009) Problema klasyfikatsiyi pedahohichnykh innovatsiy [The problem of classification of pedagogical innovations]. *Novyy kolehium*, no. 6, pp. 48 – 55.

18. Shchekaturnova H. (2010) Vprovadzhennya pedahohichnykh innovatsiy yak mekhanizm efektyvnoho rozvytku zahal'noosvitn'oho navchal'noho zakladu [Implementation of pedagogical innovations as a mechanism for effective development of a comprehensive educational institution]. *Ridna shkola*, no. 6, pp. 23 – 26.

19. Shchekaturnova H. (2009) Monitorynh pedahohichnykh novovveden' [Monitoring of pedagogical innovations]. *Ridna shkola*, no. 4, pp. 14 – 17.

20. Yaremenko V. (2010) Suchasni inovatsiyni tekhnolohiyi pidvyschennya efektyvnosti protsesu formuvannya tekhnichnykh diy u vil'niy borot'bi [Modern innovative technologies for increasing the effectiveness of the process of forming technical actions in a free fight]. *Sportyvnyy visnyk Prydniprov'ya*, no. 3, pp. 172 – 174.

21. Yarmoshenko O. (2015) Sa-Fi-Danse. Innovatsiyyi v roboti instruktora z fiz-kul'tury [Sa-Phi Dance Innovations in the work of the physical education instructor]. *Dytyachyy sadok*, no. 9, pp. 7 – 9.

22. Yastrebova V. (2009) Metodolohichni zasady innovatsiynoyi modeli zakladu osvity KhKhI stolittya [Methodological foundations of the innovative model of educational institution of the XXI century]. *Ridna shkola*, no. 2-3, pp. 26 – 31.

23. Yastrebova V. (2009) Naukovo-metodychne zabezpechennya innovatsiynykh protsesiv u pislyadyplomniy pedahohichniy osviti [Scientific and methodological support of innovative processes in post-dipampal pedagogical education]. *Imidzh suchasnoho pedahoha*, no. 8-9, pp. 55 – 57.